

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031,Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број III бесплатан примерак
МАРТ 2014. Косовска Митровица

Садржај:

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- Препоруке произвођачима кукуруза

СТОЧАРСТВО

- Исхрана супрасних крмача

ЗАШТИТА БИЉА

- Сузбијање корова у стрним житима

ПРЕПОРУКЕ ПРОИЗВОЂАЧИМА КУКУРУЗА

Кукуруз спада међу најзначајније ратарске усеве Косовско-Митровичког округа пошто се просечно гаји на око 7-8 хиљада хектара, у различитим производним условима од равничарског до брдско планинског реона. Без повољних агроколошких услова, одговарајуће примене агротехничких мера и правилно одабраног хибрида нема ни високих ни стабилних приноса кукуруза.

Ћубрење учествује у формирању приноса са више од 40% у односу на све друге агро мере и управо се интензивност агротехничких мера пољопривредне производње мери применом ђубрива и наводњавања. За формирање одговарајућих приноса земљиште је потребно ђубрити сваке године. Кукуруз са једном тоном зрна и одговарајућом масом кукурузовине изнесе из земљишта просечно:

28,4 кг азота,

10,7 кг фосфора и

31,1 кг калијума /ха.

Или за 10 тона зрна потребно је обезбедити: 284 кг азота, 107 кг фосфора и 311 кг калијума /ха. или преко 700 кг НПК-ђубрива што је огромна количина.

Природна плодност земљишта поправља се применом одговарајуће количине минералних ђубрива. Нормално више ђубрива је потребно на сиромашнијим земљиштима и обратно. Без обзира што кукуруз по својим бијолошким особинама нема велике захтеве за предусевом обавезно га треба гаити у плодореду, посебно после зрнастих махуњача када количина азота може бити мања и за 30-50% а да принос не буде смањен. Просечно се узима да за кукуруз на нашим земљиштима је потребно обезбедити: 120-180 кг азота, 60-120 кг фосфора, 10-100 кг калијума по хектару или 220-400 кг НПК/ха са односом хранива 1:0,5-0,6:0,3-0,5.

Употреба органских ђубрива може значајно да смањи употребу минералних ђубрива као и да ублажи сушу. Основни проблеми су : смањени сточни фонд а тиме и недостатак стајњака. А тамо и где има стајњака се греша код количине , времена употребе и посебно код уношења (заоравања) стајског ђубрива које у земљишту има продужно дејство на гајене биљке (3-5) година. Осим тога значајно утиче на садржај органске материје земљишта и степен микробиолошке активности т.ј. разлагање жетвених остатака предусава. Највеће повећање приноса кукуруза стајњак даје при што ранијој примени у лето или рану јесен и заоравање одмах на дубини око 25см. Течни стајњак и осока су знатно корисни уколико се употребе што касније у пролеће , 10-15

дана пред сетву на дубини 8-12 см.Њима се кукуреуз може и прихранити током вегетације до фазе 4-6 листа.

Без употребе минералних ђубрива нема високих и стабилних приноса.Минерална ђубрива хране биљке а органска земљишта из којег се користе хранива за биљке.Зато органска ђубрива посебно стајњак и жетвени остаци позитивно утичу на храниви фонд земљишта т.ј. поправљају његову природну плодност.

Време и начин уношења минералних ђубрива у земљиште је заједно са количином од пресудног значаја за формирање приноса кукуруза. У јесен са основном обрадом најбоље је заорати НПК ђубрива следећих формулација:10:30:20, 8:24:16,10:20:20, 12:30:16,0:30:18 и др. ђубрива са мање или без азота али је проблем што се ова ђубрива налазе тешко на тржишту. У предсетвеној обради земљишта треба унети половину до $\frac{3}{4}$ укупне количине азота. Стартно ђубриво (заједно са сетвом) треба избегавати због отежане сетве, неравномерног распореда ђубрива и плитког уношења фосфорних и калијумових ђубрива. Ова ђубрива слабо се крећу по дубини профила земљишта и најчешће су ван усисне моћи кореновог система кукуруза. На земљиштима слабијих производних својстава, (кисела) земљишта употребљава се КАН или амонијум-нитрат у количини од 150-250 кг/ха. у један до два наврата када кукуруз има 3-4 листа односно 5-6 листова. Постоји више варијанти ђубрења кукуруза а која ће бити примељена зависи од предходно приказаних ситуација. Како су временски услови последњих година такви да је сушни период израженији у току вегетације, из тих разлога препоручујемо сву количину азота у предсетвеном периоду јер су шансе за искоришћавање истог веће.

У борби против суше треба применити све агротехничке мере које имају превентивни карактер као и уложити у системе за наводњавање.

-При обради земљишта треба дати предност конзервациској и редукованој обради са што мање прохода машинама и исушивања површинског слоја .

-Определити се за хибриде толерантније на сушу као и хибриде краће вегетације.

-Пролећну сетву треба обавити што раније уз обавезно ваљање површине ако је земљиште суво.

-Ређи склоп биљака по јединици површине.

-Минерална хранива већином унети током јесени а остатак унети предсетвено.

-Међуредним култивирањем сузбијати корове и одржавати земљиште растресито како би се смањила евапорација.

Најефикаснија мера у борби против суше (директна мера) је наводњавање уз поштовање принципа „Надокнадити само онолико колико недостаје!!!“

Саветодавац ратарства и повртарства Зоран Милосављевић

ИСХРАНА СУПРАСНИХ КРМАЧА

На потребе крмача у хранљивим материјама и енергији утичу два посебна продуктивна фактора: потребе за одржавање супрасних крмача (уздржне потребе) и потребе за развој плода. Потребности супрасних крмача на почетку гравидитета су мале у односу на њихове потребе при крају супрасности, а нарочито у време лактације. Са неким од хранљивих материја се може остварити нормална репродукција у току једног репродуктивног циклуса, са оброком који је очигледно недовољан за крмачу. Крмаче храњене са оброком без протеина у току супрасности, користе и своје властите резерве за обезбеђење потреба за пораст и преживљавање фетуса. Међутим овакав оброк се не може сматрати адекватним, пошто дугорочно не обезбеђује потребе крмаче и плода.

Исхрана фетуса зависи од трансфера хранљивих материја кроз плаценту из крви крмаче. Адекватна исхрана фетуса зависи од задовољавајућег нивоа хранљивих материја и њихових прекурсора, који циркулишу у крви мајке. Трансфер гвожђа кроз плаценту је, такође, ограничен у свиња, а што има свог одраза на депоновање гвожђа у фетусу, што не допушта адекватну синтезу хемоглобина у новорођене прасице.

Парентерално уношење гвожђа у организам крмаче при крају супрасности, не доводи до значајног повећања гвожђа у депоима фетуса. Зато је једини задовољавајући поступак или метод обезбеђење адекватне количине гвожђа за одржавање нормалне концентрације хемоглобина у крви новорођене прасице, уношење гвожђа директно у организам прасице, старог неколико дана. Са друге стране, трансфер јода, мангана и неколико других микроелемената, кроз плаценту је релативно ефикасан и реагује на оброк мајке.

Потребности супрасних крмача у хранљивим материјама представљају, у ствари, потребе саме крмаче, фетуса и других производа оплодње. До пораста фетуса не може доћи без одговарајућег трансфера хранљивих материја кроз плаценту из организма крмаче. Неке од хранљивих материја се трансформишу веома ефикасно, док је трансфер других веома лош. Сви витамини растворљиви у води и мастима лако доспевају у фетус. За разлику од ових протеина мајке пролазе кроз плаценту само у незнатним количинама, мада се поједине аминокиселине ефикасно трансферишу кроз плаценту. Аминокиселине које доспевају у фетус из крви мајке, представљају најважније изворе за синтезу телесних потреба у плоду. Поједине масне киселине, мада не и триглицериди, пролазе кроз плаценту, али главни извор енергије за потребе фетуса је глукоза мајке.

У току друге половине супрасности долази до великог пораста фетуса. Фетус повећава своју тежину у средини гравидитета са око 200г до 1200г на крају

супрасности. Потребе фетуса у појединим хранљивим материјама су највеће при крају гравидитета, што се подудара са брзим увећањем масе ткива фетуса. Трансфер воде и неорганских елемената до фетуса, повећава се неколико пута при крају гравидитета.

Прасад не поседују пасивни имунитет у време рођења, због чега морају стицати заштиту преко конзумираног колострума у току првих дана живота.

Преобилна и неправилна исхрана крмача у периоду супрасности негативно утиче на репродукцију, а поред тога, непотребно повећава трошкове исхране и производњу уопште. До 2/3 гравидности потребе повећати до око 3кг, да би се 2 до 3 дана пред прашење смањило на 0,5 до 1кг. После прашења постепено повећавати количину концентрованих смеша најбољег квалитета.

Саветодавац сточарства Косовка Јакшић

СУЗБИЈАЊЕ КОРОВА У СТРИМ ЖИТИМА

Појава корова у стрним житима доводи до значајног смањења приноса (10-15 %). Осим смањења приноса стварају се проблеме приликом жетве, као и појаву разних болести и штеточина на усевима као прелазни домаћини.

Корове делимо на: широколисне и усколисне (травне), а даљом поделом на: једногодишње (размножавају се семеном) и вишегодишње (размножавају се вегетативно и семеном).

Корови се у озимим житарицама појављују већ након жетве, а њихово ницање траје све до касног пролећа. Ничу при ниским температурама, док су усеви житарица у фази ницања и слабо развијени. Критични период закоровљености житарица протеже се до краја бокорења. И корови тада конкуришу развоју усева и смањују род. Неким коровима је за развој потребна виша температура, али у том периоду добро развијени усев смањује њихову појаву(засењује их).

Рди ефикаснијег сузбијања корова неопходно је познавати њихову биологију и услове успевања, и на основу тога применити одговарајућу меру сузбијања.

Једногодишњи широколисни корови сузбијају се употребом земљишних хербицида, пре, за време или убрзо након сетве а пре ницања усева. После ницања могуће их је ефикасно сузбити хербицидима у фази 2-6 листа, кад су најосетљивији.

Вишегодишњи широколисни корови успешно се сузбијају хербицидима након њиховог ницања, након што развију значајнију лисну масу.

Једногодишњи усколисни корови сузбијају се хербицидима пре и непосредно након сетве усева. Будући да усколисни корови ничу кроз дужи временски период, могуће их је сузбити и након ницања док су развијена 2-3 листића.

За вишегодишњ травне корове најбољи резултати се постижу кад су корови величине 10-20 cm.

У табели су наведени неки од најчешће коришћених хербицида у сузбијању корова са освртом на дозу, фенофазу усева при примени хербицида, као и који се корови сузбијају.

Lontrel 100	0,9-1,2 l/ha	после ницања корова (једног. и
--------------------	-------------------------	---

		вишег.широколисни)
Sekator	0,150 l/ha	од трећег лис.-застав. (једног. широкол. кор.)
Starane 250	0,6 l/ha	од трећег лис.-застав. (једног. и вишег.широколисни)
Mustang	0,4-0,6 l/ha	бок.-II коленце (једног. и вишег.широколисни)
Stomp 330-E	4-6 l/ha	после сетве, а пре ницања или после ницања до бокорења (јед. ускол. и једн. широколисни).
Monosan herbi	1,5-2,5 l/ha	бок.- I коленце (једног. и вишег.широколисни)
Herbisan	1,5-2,5 l/ha	бок.-I коленце (једног. и вишег.широколисни)
Poljosan	1,5-2,5 l/ha	бок.-I коленце (једног. и вишег.широколисни)
Maton	0,5-0,8 l/ha	средина бок-II kolence (једног. и вишег.широколисни)
Laren 60-WP	10 g/ha	од 3 листа-заст. (једног. и вишег.широколисни)

Количина воде потребне за третирање једног хектара је 200-400 литара.

Приликом употребе хербицида, неопходно је придржавати се упутства произвођача, које се добија уз сваки препарат и применити мере заштите приликом рада.

Саветодавац заштите биља **Синиша Недељковић.**